

Een Kerstfeestviering

door A. L. GERRITSEN.

Dirk, heb je 't al gehoord? We hebben van 't jaar op tweeden Kerstdag 't feest van de Zondagsschool. Mijnheer zei van middag, dat we aanstaanden Woensdag in 't lokaal moeten komen om de versjes nog eens te zingen. Verleden jaar was jij ook nog op de Zondagsschool, maar 't feest gaat nou je neus voorbij. Spijt het je niet, dat je weggebleven bent?

Ben je raar, Klaas, 't kan me niets schelen, ik ben al zoo vaak bij 't Kerstfeest geweest en 't is elk jaar weer bijna 't zelfde. En als je'r nou zoo maar naar toe kon gaan, dan was 't nog wat; maar ik heb geen zin om me 't heele jaar door elken Zondag een uur te zitten vervelen op de Zondagsschool; en anders mag je er niet bij.

Klaas zei niet veel op den uitval van Dirk. Hij verveelde zich niet als hij luisterde naar de verhalen uit de Bijbelsche geschiedenis en 't was zoo gezellig als hij thuis aan zijn kleinere broertjes en zusjes nog eens wat kon vertellen van 't geen hij gehoord had, vooral als vader dan ook luisterde en vond dat hij alles goed had onthouden. Maar dat hield hij voor zich; Dirk zou hem misschien uitgelachen hebben als hij 't wist. En dat kon hij niet goed verdragen.

Bijna zonder te spreken liep hij nog een tijd lang naast zijn vroegeren kameraad voort en ging toen een zijstraat in om gauw thuis te wezen.

Nauwelijks was hij binnen of hij had 't blijde nieuws al verteld.

O, riep zijn broertje Jan, een kleine dreumes van een jaar of zes, kom je dan weer zoo laat thuis? Dan mogen wij weer opblijven totdat je er weer bent, net als verleden jaar. En breng je dan weer een stuk koek voor me mee?

Klaas luisterde niet meer naar Jan. Hij was in gedachte al op 't Kerstfeest en sprong van blijdschap door de kamer toen hij zich voorstelde hoe alles gaan zou. Zou hij een mooi cadeautje krijgen? Zouden er weer zulke mooie geschiedenissen

verteld worden? Deze vragen kwamen gedurig bij Klaas op en maakten hem bij oogenblikken zoo dol en uitgelaten dat zijn moeder zoo nu en dan moest tusschenbeide komen om te zorgen dat hij niet al te wild werd.

Toen hij in bed lag en de oogen dicht deed zag hij reeds den helder verlichten Kerstboom en de manden met speelgoed die klaar stonden voor de prijsuitdeeling. Wat sliep hij heerlijk in! Heel wat prettiger dan Dirk, die denzelfden avond onder de dekens voelde, dat 't hem toch eigenlijk wel schelen kon en het jammer vond dat hij toch maar niet op de Zondagschool gebleven was.

Maandag en Dinsdag waren spoedig voorbij en 's Woensdagsmiddags was Klaas onder de eersten, die zich voor de deur van het lokaal geposteerd hadden om zoodra de deur opening naar binnen te kunnen stormen. Hij kreeg dan ook een plaats in de voorste rij. Wat een massa kinderen zag hij naast en achter zich! De Zondagsschool, waar Klaas op was, bestond uit zes klassen, die nu allen in één lokaal bijeen waren.

Het kostte de onderwijzers en onderwijzeressen heel wat moeite, eer alle versjes zoo goed gezongen werden dat het er mee door kon. De heele middag ging er mee heen en vóór de kinderen naar huis gingen werd hun door den oudsten Zondagsschoolonderwijzer, mijnheer De Groot, nog een en ander medegedeeld over het feest. Precies om vijf uur zou 't beginnen. Achter in 't lokaal moest een groote ruimte beschikbaar blijven voor de ouders der leerlingen die gratis een bewijs van toegang konden halen bij den onderwijzer van de klasse, waartoe hun kinderen behoorden. Ten slotte drukte mijnheer allen nog eens op 't hart zich ordelijk te gedragen, vooral onder het uitdeelen van . . . ja wat, dat zei hij niet, en goed op te letten en stil te zitten als er gezongen of verteld werd.

Het was geen prettig weer op Tweeden Kerstdag. Wie buiten kwam kletterden de regendroppels in 't gezicht en de vrij sterke wind maakte het moeilijk een paraplu op te houden. Slechts hier en daar zag men iemand op straat, die zoo vlug

mogelijk voortmaakte om niet langer dan hoog noodig was door den regen te loopen.

Klaas had al wel tien maal door de ruiten gekeken of 't niet opklaarde, maar dat leek er niet naar. De lucht was en bleef zoo grauw en dik, dat het scheen alsof ze nooit meer helder en blauw zou worden.

He, vader, gaan we nou nog niet? 't Is al over half vijf, zei Klaas, die brandde van ongeduld om de deur uit te komen.

Maar vader, die heel wat bedaarder bleef dan zijn heetgebakerd zoontje naar den zin was, maakte volstrekt geen haast. Even vóór vijf trok hij zijn jas aan, stak het bewijs van toegang bij zich en ging met Klaas op weg. Deze meende dat het al veel te laat zou zijn.

Kijk, er loopt niemand meer; ze zijn er zeker allemaal al; hoe zal ik nu op mijn plaats moeten komen? misschien is de deur al dicht! mompelde Klaas bij zich zelf. Maar hij paste wel op dat zijn vader 't niet hoorde.

Eindelijk bereikten zij het lokaal. De deur was nog open, ofschoon de meeste kinderen al binnen waren en hun plaatsen hadden ingenomen. Gelukkig zat Klaas, voordat het eigenlijke feest begon, nog lang genoeg op zijn plaats om eens rond te kunnen kijken en alles op te nemen. De banken stonden nu heel anders dan Woensdag. Alle kinderen hadden hun Zondagsche kleeren aan, zoodat ze er wat netjes uitzagen. En 't was zoo licht en prettig in de zaal, dat Klaas zich verkneuterde van plezier.

Al dadelijk kreeg Klaas den Kerstboom in 't oog. Men was bezig de talrijke kaarsjes aan te steken en toen die alle brandden kon ieder zien hoe prachtig de boom was. Vooral na het uitdraaien van 't gaslicht, terwijl het halfdonker plotseling stilte bracht onder de nog rumoerige menigte, richtten groot en klein hunne blikken naar den schitterend verlichten boom. Een enkele uitroep, die moest uitdrukken hoe mooi ze 't wel vonden, ontsnapte hier en daar aan een der kinderen. Voordat er echter te veel kwamen die door hun: O!... en Och!... de stilte verbraken, was domineé De Gilde op een bankje gaan staan, vlak voor den versierden boom en gaf hij een gezangvers op.

„Hoog omhoog het hart naar boven, Hier beneden is het niet,” klonk het uit aller mond en toen de laatste regel ten einde was vouwde de predikant de handen om voor en met zoovele kinderen en ouders den Heer te danken voor Zijne liefde en Hem te vragen om Zijne tegenwoordigheid.

Er heerschte een plechtige stilte, die nog voortduurde toen het „Amen” was uitgesproken en de dominee de Kerstgeschiedenis vertelde. Alsof ze 't nog nooit gehoord hadden, luisterden grooten en kleinen naar de levendige voorstelling van de reis naar Bethlehem, de geboorte van den Zaligmaker, de boodschap aan de herders en het gezang der engelen. En allen kwamen onder den indruk van de oneindige liefde Gods, die zijn eengeboren Zoon gegeven heeft, opdat ieder, die in Hem gelooft zou kunnen behouden worden.

De kinderen zongen daarop den engelenzang:

Eere zij God in den hoogen
En vrede op aarde
In de menschen een welbehagen.

En nadat eenige versnaperingen waren uitgedeeld, kwam mijnheer De Groot aan 't woord. Klaas had al tegen zijn broertje gezegd dat mijnheer De Groot op 't Kerstfeest altijd zulke mooie geschiedenissen vertelde en het dit jaar wel weer zou doen. Hij ging zoo zitten dat hem geen woord kon ontgaan.

Hoor eens, zei mijnheer De Groot, wat waait het buiten. Als jullie nu nog op weg moesten om hier te komen zou je er misschien over denken om maar thuis te blijven. Maar ik heb het wel veel erger bijgewoond. Ik herinner 't me nog goed: een kleine dertig jaar geleden was het op den avond van Tweeden Kerstdag nog veel barder dan nu. Ik zat toen, 't was na afloop van 't feest bij den Kerstboom, lekker bij de warme kachel en had er dus weinig last van. Maar een van mijn vriendjes, Jan Braam, die wel een half uur buiten de stad woonde, had 't minder plezierig. Hij moest geheel alleen naar huis. Nauwelijks was hij een kwartiertje buiten

de poort, of te midden van het geloei van den wind hoorde hij achter zich een paar mannen, die blijkbaar erg opgewonden waren, luid met elkaar praten. Wat ze zeiden kon Jan niet verstaan, alleen de vreeselijkste vloeken die men zich denken kan, werden nu en dan zoo heftig en luide uitgestooten, dat hij ze duidelijk kon onderscheiden.

Jan vertrouwde het zaakje niet al te best en zonder nu juist bang te worden, meende hij toch niet beter te kunnen doen dan zich in de struiken aan den kant van den weg te verbergen en de vloekers te laten passeeren. In een oogenblik zat hij achter een struik neergehurkt. Er waren geen blaren meer aan de boomen maar 't was tamelijk donker en het weer zoo guur dat niemand er aan zou denken om rond te kijken. Nu werden de stemmen al duidelijker en spoedig hoorde Jan wat er tusschen die twee verhandeld werd.

„Wat blijft die vent lang uit; hij kon er toch al lang wezen.”

„Ja, dat dunkt me ook. Zouden we nog verder gaan? 't Is hier eenzaam genoeg om hem van kant te maken zonder dat er een haan naar kraait.”

„Nee, laten we nog maar wat oploopen, we staan anders toch maar te verkleumen van kou en een eindje terug te gaan is niet geraden.”

„Ja, hoe verder van de stad hoe beter; hij zal wel uit alle macht schreeuwen en 't is niet gezegd dat we 't hem dadelijk kunnen beletten; me dunkt”

Jan hoorde niet verder; de schurken waren hem voorbijgegaan en hadden zich spoedig zoo ver verwijderd dat hij gerust achter de struiken vandaan kon komen. Op wien ze 't gemunt hadden wist hij natuurlijk niet, maar 't lag voor de hand, dat het iemand gold, die denzelfden weg langs zou komen. Door te loopen naar huis, in dezelfde richting als de beide mannen waren gegaan, kwam niet in hem op; trouwens dat zou hij ook niet gedurfd hebben. Bovendien, er moest iets gedaan worden om de misdaad te voorkomen. Jan was overtuigd dat hij niet bij toeval juist genoeg van het gesprek had opgevangen om te weten wat de beide booswichten in hun schild voerden. Hij geloofde vast, dat de Heer hem wilde

gebruiken om iemand voor een groot onheil te behoeden en dacht er over na wat hem nu te doen stond.

Goede raad was duur. Zou hij blijven waar hij was, totdat de persoon, die werd opgewacht daar langs kwam? Maar misschien kwamen de booswichten, als 't wat lang duurde, nog wel een eind terug en liep hij gevaar ontdekt te worden of zou hij niet in de gelegenheid zijn hun plan te verijdelen. En als hij naar de stad terug liep, was hij dan wel zeker den man, dien hij hebben moest te ontmoeten? Kon die niet van een zijweg komen? Na eenig beraad besloot Jan toch tot het laatste en vergat daarbij heelemaal dat zijn moeder, een weduwe, thuis op hem zat te wachten en waarschijnlijk doodsangst uitstond om het uitblijven van haar zoon. Misschien had de vrees ook wel eenigen invloed op zijn besluit; hij bleef ten minste nu en dan ook een oogenblik staan en luisterde scherp toe of hij achter zich ook iets hoorde aankomen.

Jan Braam was een flinke, stevige jongen van veertien jaar. Als er iets te doen was, waarvoor moed of waaghalzerij werd vereischt, was hij er altijd als de kippen bij. Toch brak hem nu het angstzweet uit, want.

Tot hiertoe had mijnheer De Groot met zijn vertelling aller aandacht geboeid. Zelfs een van de helpers, die was aangewezen om met een langen stok, waaraan een groote natte spons bevestigd was, rond om den kerstboom te loopen, en de kaarsvlammetjes uit te dooven die brand zouden kunnen veroorzaken, dacht meer aan Jan Braam en de beide booswichten dan aan den kerstboom.

Plotseling hield mijnheer De Groot op. Ofschoon allen muisstil zaten, zag hij dat de aandacht weg was en alle blikken zich naar den kerstboom richtten. Net aan den kant waar Klaas zat was een takje van den boom in brand geraakt en de vlam greep zoo snel om zich heen, dat eer er iets aan kon gedaan worden, de geheele boom benevens een paar vlaggen en bordpapieren schilden in lichte laaie stonden. Enkele kinderen begonnen van angst te schreeuwen, anderen, die dicht bij den boom zaten, liepen van hun plaats en al de onderwijzers, ja zelfs de dominee, deden wat ze konden

om de vlammen in hun voortgang te stuiten. Gelukkig waren er onder de ouders van de leerlingen een paar wakkere mannen, die zoo iets handiger wisten te doen dan de heeren van de Zondagsschool en door hun toedoen werden ongelukken voorkomen. De prachtige kerstboom was echter geheel ontredderd.

Het duurde geruimen tijd eer de rust zoover was hersteld dat mijnheer De Groot er weer aan kon denken zijn vertelling te vervolgen en hoewel er eerst eens werd gezongen slaagde hij er niet in de kinderen weer te doen luisteren. Ze keken veel liever naar den bijna verbranden kerstboom en het geblakerde plafond dan zich te bekommeren om den angst van Jan Braam. Klaas had al heel gauw genoeg gezien en behoorde onder de weinigen die nieuwsgierig waren naar den afloop van 't verhaal.

He, gelukkig! zei hij bij zich zelf, toen hij hoorde hoe Jan werkelijk den rechten man aantrof en hem bijtijds kon waar-

schuwen. En toen mijnheer de Groot vertelde dat er nog iemand gewaarschuwd werd, n.l. de rijksveldwachter, wien het gelukte de beide booswichten te arresteeren, zoodat Jan gerust naar huis kon gaan, dacht Klaas: als mij eens zoo iets overkomt zal ik me ook goed houden. En hij verbeeldde zich al dat hij in donker over den weg liep en voetstappen achter zich hoorde.

Intusschen was het nog altijd rumoerig in 't lokaal. Onder het uitdeelen van koek, appels en chocolade, kwamen de tongen even los.

Zag je wel Klaas, hoe het aankwam? vroeg de jongen, die naast hem zat.

Klaas had er niets van gezien. 't Was hem of hij met Jan Braam op den weg liep en nu en dan stil stond. Hij antwoordde dus van neen.

Zie je, ging nu zijn buurman voort, vlak boven een kaarsje hing een slinger tusschen de takken, die raakte in brand en in eens was 't allemaal vuur. Als Joosten, de loodgieter, er niet bij was gekomen zou 't nog veel erger zijn geworden.

Op dit oogenblik ging een der andere onderwijzers op het bankje staan. Een oogenblik bleef hij wachten, en toen het wat stiller was geworden begon hij te vertellen.

't Was nog zelden zoo koud geweest als op den Eersten Kerstdag, nu jaren geleden. Maar 't was helder buiten en de zon scheen. Vooral in de hut van de oude Maartje was 't om te bevriezen. En geen wonder. De planken hadden vroeger netjes tegen elkaar gezeten, maar lieten nu heele reten open. De deuren en ramen sloten bij lange na niet.

Toen Maartje wakker werd was 't al niet vroeg meer. Turf en hout had ze niet en als ze zich wat wou warmen, moest ze eerst naar 't bosch om dood hout bijeen te zoeken. Dat zou ze dan ook maar doen, overlei ze bij zich zelf; ze nam een oude deken, de eenige die ze bezat, sloeg die om rug en schouders en was spoedig op weg.

Nog zoo heel lang had ze niet geloopt, toen ze op eenigen afstand een heer en een dame zag aankomen, en een eindje

voor hen uit, dicht bij haar, een klein meisje, dat ze weldra herkende als Dina, het jongste dochttertje van den dominee. Dina was al dikwijls in de hut van Maartje geweest om haar 't een en ander te brengen, eetwaar en tusschenbeide een afgelegd kleedingstuk, en kende dus de vrouw heel goed.

Dag Maartje, ga je ook naar de kerk?

Ik naar de Kerk? Wel neen, wat zou ik daar doen.

't Is immers Eerste Kerstdag, Maartje. Gisteravond hebben we bij den Kerstboom feest gehad en kregen we allemaal een cadeautje. Nu komen we in de kerk bij elkaar en zullen samen den Heer danken, dat we zoo prettig het Kerstfeest hebben mogen vieren.

Ik heb het zoo prettig niet gehad, gisteravond. 'k Heb totdat het donker werd alleen en rillende van kou in mijn hutje gezeten. Toen ben ik van armoe naar bed gegaan. Het Kerstfeest is alleen voor menschen, die 't goed kunnen doen. Ik heb er niets aan.

Dina begreep er niets van. Zoo onvriendelijk en ontevreden had ze de oude vrouw nog nooit hooren spreken en daar ze niet wist wat te antwoorden, liep ze naar hare ouders en liet Maartje den weg naar het bosch vervolgen.

Voor ze aan 't bosch gekomen was, hoorde ze de kerkklok luiden en werd daardoor weer herinnerd aan het korte gesprek, dat ze met de kleine Dina had gehouden. Wat ze toen dacht was nu juist niet geschikt om haar prettiger te stemmen.

Ja, toen ik nog klein was ging ik ook naar den Kerstboom, had ik ook een prettigen Kerstavond en kreeg ik ook een cadeautje. Ik meende toen heusch, dat de Heere Jezus ook voor mij op aarde was gekomen. Maar jawel, ik weet nu beter. Sedert ik een jaar of tien was heeft Hij niet meer aan me gedacht. Arme menschen hebben er niets aan, dat Jezus werd geboren, voor hen is het nooit Kerstmis.

Het duurde geruimen tijd eer de oude Maartje zooveel dood hout had opgeraapt, dat ze aan terugkeeren kon denken. Eindelijk had ze zooveel in haar schort, dat het de moeite waard was er een vuur van aan te leggen. Kon ze maar eens even ergens gaan zitten en zich een oogenblik beschutten

tegen den snerpden wind! Haar oog viel op een hoop op elkaar gestapelde boomstammen en zonder zich lang te bedenken zocht ze den luwen kant op en ging op den hard gevroren grond zitten.

Nauwelijks zat ze of eensklaps scheen alles rondom haar te veranderen. De ijskegels aan de boomen schenen haar zoovele klokjes toe, die aan de takken heen en weer slingerden en wier geklingel samensmolt met het klokgelui dat uit de verte haar oor bereikte. Een ongewoon helder licht, heel anders dan het gewone zonlicht, kleurde alles met een prachtigen goudglans en terwijl de oude vrouw met bewondering alles aanstaarde, trok het gedruisch van een naderende menigte haar aandacht. Nog enkele oogenblikken en een gansche stoet van mannen en vrouwen, kinderen en grijsaards, sommigen rijk gekleed, anderen in lompen gehuld, trok haar langzaam voorbij. Verscheidene bekenden bespeurde ze onder de voorbijtrekkenden en ze zag hen wenken en hoorde duidelijk: „Kom Maartje, ga mee! Kom, ga mee”.

Zonder recht te weten wat ze deed stond ze op en voegde zich bij hare bekenden. 't Was alsof ze geen vermoeidheid gevoelde op den langen tocht dien ze aflegde en een heerlijke gloed hare leden verwarmde. Voor een eenvoudige boerenwoning gekomen bleven allen een oogenblik staan, totdat de groote schuurdeuren zich openen en weldra de wandelaars, Maartje onder de voorsten, zich in een stal bevonden. Aan den eenen kant stond het vee, aan den anderen viel haar oog op eene lage krib, waarover een jonge vrouw gebogen zat. En in de krib lag een knaapje, geheel gelijkende op alle andere pasgeboren kinderen en toch door iets onverklaarbaars van hen onderscheiden. Nog verdiept in de beschouwing van het aanvallige knaapje hoort Maartje een deur openen en ziet ze eenige mannen binnenkomen, die met heftige gebaren op de kribbe toeloopen en na een enkelen blik geworpen te hebben op het kind, dat in doeken gewonden daar nederlag, vreemde, bijna ongeloofelijke dingen verhaalden. Niemand minder dan een engel was hun, terwijl zij hun vee bewaakten, komen zeggen: „Ziet, ik verkondig u

groote blijdschap, die al den volke wezen zal, namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus de Heere". Wat de herders nog meer verhaalden hoorde de oude Maartje niet meer. Ze dacht aan hetgeen ze dien morgen nog tegen Dina, het dochttertje van den dominee had gezegd en nu zag ze zoo duidelijk in dat de Heere Jezus niet op aarde was gekomen om de menschen een prettigen Kerstavond en een cadeautje te bezorgen, maar om zondaren zalig te maken.

De tranen sprongen haar in de oogen van spijt dat ze zoo heftig was geweest en luid snikkende wilde ze op de kribbe toeloopen en vergeving vragen voor hare booze woorden, toen . . . ze verschrikt wakker werd en bemerkte dat ze nog in het dennenbosch achter de boomstammen zat. Ze had geslapen en gedroomd.

De oude vrouw stond op; haar geheele lichaam beefde van de kou. Maar een ongekende vreugde verwarmde haar hart bij de gedachte dat ook voor haar Gods Zoon op deze aarde was gekomen. Zoo snel hare stramme beenen het toelieten liep ze naar haar hutje, wierp er het gesprokkelde hout op den grond en begaf zich toen op weg naar de kerk, waar ze aankwam toen de middaggodsdienst oefening beginnen zou.

Slechts enkelen zagen haar binnenkomen. En die het zagen verwonderden zich, de oude Maartje, van wie men wel wist, hoe ze over kerk en godsdienst dacht, hier te zien.

Dicht bij den ingang, op een ledigen stoel, ging ze zitten en ze luisterde naar de verkondiging van de blijde boodschap. O, hoe verkwikten haar de woorden van bemoediging en troost, die ze te hooren kreeg. Hoe vriendelijk klonk de stem van den leeraar, toen hij het Kind, geboren in Bethlehems stal, schilderde als het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt, als den Man van smarten, die onze krankheden op Zich heeft genomen, en door Wiens striemen ons genezing is geworden. Hoe dringend werd ook tot haar de uitnoodiging gericht: Komt tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt en Ik zal u ruste geven!

Eindelijk was de dienst geëindigd. De tonen van het orgel ruischten door het gebouw en verlevendigden in de harten

van de vele kerkgangers, die zich langzaam en eerbiedig naar de deur bewogen, de herinnering aan den heerlijken Engelenzang. Maar niet allen waren van hunne zitplaatsen opgerezen. Met het hoofd geleund tegen een pilaar zat daar nog de oude Maartje. Ook toen alle hoorders zich reeds hadden verwijderd, was haar plaats nog niet ledig. De meester van het dorp, gewoon de deuren van het kerkgebouw te openen en te sluiten, merkte haar op en meenende dat ze sliep, poogde hij haar te doen ontwaken. Maar tevergeefs.

Er was geen antwoord te verkrijgen.
Uitgeput van honger en vermoeienis, verkleumd van koude, was ze bewusteloos geworden. De zorgvuldige verpleging waarvoor de dominee en de meester zorgden, baatten de

oude vrouw echter niet meer. Wel herkreeg ze nog het bewustzijn, maar na eenige dagen blies ze den laatsten adem uit. Voor ze deze aarde verliet, hoorde de predikant, die haar zoo menigmaal in haar hutje had bezocht, maar nooit een geopend hart vond, van hare lippen het verhaal van het laatste Kerstfeest en de belijdenis van haar geloof in den Heiland van zondaren, die ook voor haar op aarde kwam.

De laatste, die een verhaal zou doen was een van de juffrouwen. En weer waren allen, groot en klein, vol aandacht.

Er woonden, vertelde de juffrouw, in de groote stad Amsterdam, twee kleine meisjes van tien en twaaf jaar. 't Waren zusjes; de oudste heette Lize en de jongste Bertha. Hun vader was timmermansknecht en verdiende een tamelijk ruim weekloon, zoodat hij zijn gezin goed zou hebben kunnen onderhouden. Ongelukkig was Verhaag, zoo heette hij, verslaafd aan den drank en in plaats van Zaterdagsavonds zijn loon thuis te brengen voor vrouw en kinderen, bleef hij geregeld den heelen avond in een kroeg en maakte daar een deel van zijn geld zoek in gezelschap van vrienden die van zijn goedgeefschheid misbruik maakten. Kwam hij thuis, dan was 't al heel laat. Lize en Bertha sliepen gewoonlijk al, zoodat ze zelden merkten hoe vader de nauwe trap kwam opstommelen en in welken toestand hij verkeerde. Zondagsmorgens als ze opstonden zagen ze vaak aan moeders oogen dat ze veel geschreid had. Maar ze vroegen niets, omdat ze alles begrepen. In den regel sliep Verhaag tot 's middags, soms tot het weer bijna donker was. Kwam hij op, dan zei hij niet veel, bleef stil bij de tafel zitten met de hand onder 't hoofd en keek het raam uit, of ging wandelen.

Op andere dagen van de week gebruikte Verhaag zelden zooveel drank dat hij onbekwaam was om zijn werk te doen en daar hij zijn vak uitstekend kende, stond hij bij den patroon goed aangeschreven.

In de kerk kwamen Verhaag en zijn vrouw nooit. En Lize en Bertha zouden, als ze niet op de Zondagsschool geweest waren, den naam van God nooit gehoord hebben, dan wanneer

er in huis of op de straat gevloekt werd en er heelemaal niets van geweten hebben dat de Heere Jezus op aarde kwam om door Zijn lijden en sterven ons te verlossen van de zonde en van het eeuwig verderf. Nu wisten ze dat en nog veel meer. Ze waren daar ook te weten gekomen dat ze al hun nood, al hun begeerten aan den Heer mochten bekend maken en Hij boven bidden en denken aan hen zou weldoen.

Tegen vader spraken ze over die dingen natuurlijk niet. Dat zouden ze niet gedurfd hebben. Als hij van 't werk kwam, waren ze ook altijd al naar bed. Maar met hun moeder hadden ze 't er wel eens over. Die liet zich graag door haar kinderen oververtellen wat ze uit den Bijbel hadden gehoord. Dat wekte bij haar herinneringen op aan haar eigen kinderjaren. En toen Lize op het Kerstfeest bij andere geschenken ook een bijbeltje had gekregen las haar moeder, 's avonds als ze alleen zat, daar dikwijls in.

Enkele jaren waren op die wijze voorbijgegaan. Maar het zou niet altijd zoo blijven. Op een Zaterdagavond dat Verhaag veel vroeger naar huis ging dan hij gewoon was, maar toch zoo onder den invloed was van de jenever dat alles hem voor de oogen draaide, kreeg hij op den Dam een vreeselijk ongeluk. Hoe het zoo kwam kon hij zich later niet meer herinneren, maar plotseling, terwijl hij de tramrails wou oversteken, struikelde hij, kwam te vallen en raakte, eer hij kon opstaan, onder een der passeerende rijtuigen.

Deerlijk verminkt en bewusteloos werd hij door de voorbijgangers opgenomen en door de zorg der politie naar het gasthuis vervoerd. Hier bleek al heel spoedig, dat er wel kans op behoud van zijn leven was, maar 't zou een lange sukkelpartij worden en de doctoren verklaarden dat hij waarschijnlijk nooit meer in staat zou wezen zijn gewone werk te verrichten.

Lize en Bertha waren nog op en zaten met hunne moeder te praten over allerlei en nog wat, toen een politie-agent kwam vertellen wat er gebeurd was. Hij zei niet dadelijk de volle waarheid, maar spoedig genoeg wist de arme vrouw alles.

Maanden lang bleef Verhaag in het gasthuis en als niet een medelijdende dame, bij wie zijn vrouw vroeger gediend

had, zich over het gezin van den ongelukkigen man had ontfermd, zouden ze gebrek hebben geleden. God beschikte het zoo dat ze daarvoor bewaard bleven. Iedere gelegenheid dat er in 't gasthuis bezoekers werden toegelaten nam vrouw Verhaag te baat om naar haar man toe te gaan. En er werd heel wat afgehandeld tusschen die beiden. Ze spraken over dingen die nooit over hun lippen waren gekomen, dingen die niet alleen hun tijdelijk welzijn, maar ook hun eeuwige belangen betroffen.

Toen Verhaag zoo goed als hersteld uit het Gasthuis werd ontslagen, was er veel met hem gebeurd.

Gedurende de lange dagen en nog langer nachten die hij op zijn ziekbed doorbracht, had hij leeren inzien dat hij tegen God en menschen zwaar had misdreven. Zijn vrouw had hem bij haar bezoeken verteld van hetgeen zij in den Bijbel had gelezen en als zij dan weer weg was en de pijn hem belette te slapen, dacht hij over alles na. O, wat speet het hem dat hij van der jeugd af aan had toegegeven aan zijn booze neigingen en nooit had willen hooren van de groote liefde Gods ook voor menschen, die naar Hem niet vragen en dag op dag Hem bedroeven door hun zonden. Kon hij het maar ongedaan maken!

Een troost had Verhaag: hij geloofde nu dat God hem om Jezus' wil alles wou vergeven. En hij twijfelde er niet aan of de Heer zou hem helpen om voortaan een ander leven te leiden.

Op een Maandagmiddag kwam hij thuis. Lize en Bertha waren naar school. Nog nooit had het, vonden ze, zoo lang geduurd eer het vier uur was. Eindelijk mochten ze gaan.

Zeg Lies, zei Bertha onderweg, vind je 't prettig dat Vader weer thuiskomt?

Nou, ik wel.

Zou Vader weer naar zijn vroegeren baas gaan?

Nee, dat denk ik niet, hij kan immers zijn rechterarm niet meer gebruiken.

Ja maar, de baas heeft laatst aan moe beloofd dat hij nog wel wat voor Vader te doen had, loopwerk of zoo iets, waar

hij zijn arm niet bij hoofde te gebruiken. 'k Vind het erg aardig van den Baas. 't Zou Vader niet makkelijk vallen bij een ander werk te krijgen dat hij af kan. En als hij niets verdient, wat moet er dan van ons terecht komen.

Nou, zei Lize, de Heer zou toch wel gezorgd hebben dat we niet van gebrek omkwamen, net zoo goed als in den tijd toen Vader in 't gasthuis lag.

Zou Vader nu weer naar 't café gaan en 's Zaterdags weer zoo laat thuis komen?

Nee, dat moet je niet gelooven. Je weet toch wel dat moe en vader in 't gasthuis dikwijls samen in den Bijbel lezen en dat zou Vader niet doen als hij van plan was weer te gaan drinken. 't Zal nu wel prettiger worden bij ons thuis, vooral 's Zondags.

Zoo pratende kwamen beide meisjes thuis. Zoodra ze binnen waren zagen ze hun vader zitten op zijn oude plaats bij de tafel. Ze vlogen op hem toe en, wat ze anders nooit deden, ze omhelsden hem hartelijk. Maar wat zag hij er nog bleek en zwak uit!

Het duurde verscheidene weken eer Verhaag weer naar den timmerwinkel kon gaan. Gelukkig hield zijn patroon woord en gaf hem wat licht werk, waarmee hij zooveel kon verdienen dat zijn vrouw er met wat overleg en door heel zuinig te zijn, van kon rondkomen. En van drinken of dronken zijn was geen sprake meer.

Eenige jaren later, toen Lize en Bertha wat grooter werden en ze van school gingen, zoodat ze als dagmeisje iets begonnen te verdienen, kwam het huisgezin van Verhaag er heelemaal bovenop. Wel was het jammer dat Verhaag zoo'n harde les noodig had eer hij was waar God hem wilde hebben. Maar hoevelen zijn er die ook uit harde lessen niets leeren!

Onder al dat vertellen was het langzamerhand al aardigjes laat geworden, veel later dan de meesten gedacht hadden dat het feest zou eindigen. 't Werd voor de kinderen waarlijk hoog tijd om naar huis te gaan.

Toch moest er nog iets gebeuren waar allen den heelen

avond al verlangend naar hadden uitgezien: de prijzen zouden nog uitgereikt worden. Gelukkig ging dat vlug van de hand, omdat ieder er als de kippen bij was zoodra *hij zijn naam hoorde noemen. Wat stonden al die gezichten vroolijk! Klaas werd goed bedacht: hij had het heele jaar door bijna niet verzuimd en was niet lastig geweest.

't Was haast half negen eer alles was afgelopen. Maar toen Klaas met zijn vader thuis kwam waren zijn broertjes en zusjes nog wakker. Het eerste dat Klaas vertelde was natuurlijk van den Kerstboom, die zoo mooi was en in brand raakte. En hij had van de versnaperingen genoeg bewaard om er allen, tot zijn moeder toe, wat van mee te geven.

